

Fóia bisericéscă, scolastică, literară și economică.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuul abonamentului:	Pretiuul insertiunilor:	Corespondintele se se adreseze Redactiune dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogic-teologicu, era banii la secretariatuln consistoriulu romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
„ „ „ „ 1/2 anu . . . 2 „ 50 „		
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . . . 7 „ — „		
„ „ „ „ 1/2 „ . . . 3 „ 50 „		

Totusi constatam, că, încatu privesce cultur'a clerului, elu lasa multu de doritu, si in acést'a suntemu de acordu cu opiniunea consiliului de instructiune. Clerulu trebuie se posiéda o cultura convenabila rolului si positiunei preotului in societate. Preotulu este pastoriu si invetiatoriu. Inaintarea poporului conditióneza dela inteligenti'a clerului, si esperinti'a ni arata, că in tierile cu cleru invetiatu popórele progreséza, ér unde clerulu nu are invetiatur'a trebuintiósa, acolo popórele jacu in ignorantia,

Noi dara trebuie se ne bucuramu de organizarea invetiamentului clericalu, reformarea seminarielor din Rommani'a in licee cu 8 clase, si infintierea a doua facultati teologice, insa nu putemu recunosce nici unei societati afora de biserica, facultatea de a dispune asupra invetiamentului teologicu, si daca se afla chiar intre teologi, ómeni cari vréuse justifice inriurirea unei autoritati profane in invetiamentulu teologicu, acei'a nu cunoscú nici positiunea lor in biserica nici positiunea bisericei in statu. Consiliulu generalu de instructiune publica din Romani'a tinde insa a subtrage invetiamentulu teologicu de la autoritatea episcopiloru, respective a sinodului, si a-lu supune autoritatii guvernului, elu dice prin reportulu comisiunei: „Invetiamentulu clericalu pretutindenea e supusu legiloru instructiunei publice a tieriei respective, càci numai guvernulu are dreptulu supravegghiarei si directiunei instructiunei publice, carei autoritati nu se pôte denegá acestu dreptu relativu la instructiunea clericala, cu atâtú mai pucinu cu câtú la noi statulu dà fondurile necesare pentru invetiamentu, prin urmare trebuie se scie daca nu cumva in desiertu se cheltuiescu banii pentru invetiamentu.“

Nu ne-unim de felu cu vederile caprinse in reportulu comisiunei consiliului de instructiune. E falsa deductiunea cã invetiamentul clericalu trebuie se depinda dela legile instructiunei publice de statu ca dela unu principiu mai inaltu. Va fi acestu sistemu numai in bisericiile care s'au amalgamisatu in societatea civila, pierdiendu-si caracterulu ierarhicu si

Facendn o reprivire asupra trecutului bisericeii n6stre, si esaminandu starea ei interna, noi aflamu c6 ea, ca biserica particulara ortodoxa romana, a conservatu caracterulu seu catholicu prin t6te vicisitudinile timpului, si a ramasu ca Mari'a ascultandn la piti6rele lui Christosu cuvintele lui.

In adeveru, biserica' a orientala in secolii primari ai crestinismului era singura foculariulu sciintieloru teologice, si biserica' a apusena s'a folositu multu timpu numai cu literatur'a bisericeii orientale; totusi ea a ramasu cu invetiamentulu teologicu in deretrulu bisericeii apusene. Astfelu a trebuitu apoi se stagneze si bisericile particulare, prin urmare si biserica' romana. Acesta stare, asia dicandu, neroditoare sau pucinu roditore, este rezultatulu impregiarariloru apasatoare, in cari s'a aflatu biserica' orientala, dela caderea imperiului romanu orientalu. Progresele ei datéza din timpurile mai noue si sunt inca mici, dar suficiente, pentru a-i asigurá unu venitoriu maretu si stralucitu.

Astadi bisericele particulare, ce compun biserica universală de resaritu, încep a da semne palpabile despre viața lor internă; ele au apucat cu siguranță calea de progres și de dezvoltare îndreptată din părinții bisericii antice. După exemplul altor biserici vedem cu o deplină mangaiere sufletească că biserica ortodoxă a României urmărește regenerarea și înaintarea sa pe terenul cultural. În scopul acestor ea caută să formeze antai factorii capabili să răspândă cultura, să formeze preoți luminați și devotați misiunii lor.

Pentru formarea pretilor cu sciintia, santulu sinodu alu bisericei romane inca in anulu 1874. a elaboratu unu proiectu de lege referitoriu la organizarea seminarielor, care, precum am aretatu in nr. 40 alu acestui diarnu, a fostu supusu la cercetarea consiliului generalu de instructiune publica.

Nu ne vom ocupa de proiectul santului sinod, pentruca atunci ne-am departa dela propusul nostru.

doctrinaru, séu in bisericile opresate de stat, ei elu e contrariu spiritului si institutiunei bisericeii lui Christosu. Statulu are dreptulu incontestabilu si chiar detorinti'a a ingrigi invetiamentulu publicu, pentru ca se creeze patriei cetatiani demni si luminati, dar acest'a e si scopulu ori problem'a bisericeii! Nici odata biserica crestina n'a declinat delat missiunea sa civilisatoare, pe candu istoria a inregistratu pe paginile sale staturi si guverne, care au lasatu adeseori urme invederate de barbaria lor. Asiadara, pentru ce se se rapésca bisericeii facultatea d'a ingrigi de luminarea poporului, si a dice ca acest'a este afacerea numai a statului? Daca guvernulu are dreptulu se dispuna asupra invetiamentului teologicu, atunci per consequentiam, elu póte dispune cum si ce se credea crestini? Ce se fia in casulu acest'a cu bisericile din tierile unde nu functiuneza guverne ortodoxe ci póte togmai guverne necrestine? Dupa logic'a desvoltata de comisiunea consiliului de instructiune, guvernulu neortodoxu ori necrestinu are dreptu se reguleze invetiamentulu din institututele teologice ortodoxe, ergo lu-póte regulá dupa vederile sale, pentruca invetiamentulu clericalu stá sub legile de instructiune a statului. Éta pericolulu la care e espusu nu numai invetiamentulu teologicu, ci chiar si biserica, dupa principulu adoptatu de consiliulu de instructiune.

Noi avemu convictiunea ca supraveghierea si organisarea invetiamentului teologicu se tiene de competinti'a necontestabila a sinodului, si ca santulu sinodu va scí se-si apere drepturile sale cu atátu mai multu, cu câtu reformele propuse de consiliulu de instructiune taie directu in autoritatea sinodala si sunt chiar prejuditióse pentru biserica, ceea ce se vede mai vertosu din urmatóarele decisiuni luate de consiliu: 1) ca tinerii destinati a deveni profesori de facultate se nu fia obligati a studiá la universitatile ortodoxe, ci la ori ce facultate de teologia; 2) ca profesorii se nu depinda dela chiriarhii respectivi, ci de ministrulu instructiunei publice; si 3) ca professorii la facultatea teologica se nu fie numai clerici.

Nisce hotariri, ca aceste, noi nu le putemu privi decâtu ca unu atentatu directu asupra bisericeii, si ne mirámu fórté, cum se planuescu aceste togmai in Romania, unde respectulu statului pentru biserica a remasu traditionalu! Ce am face noi romanii din Austro-Ungaria, cari nu avemu norocirea d'a stá sub guvernulu romanu si ortodoxu, candu guvernulu nostru si-ar permite astfelu de amestecu in instructiunea clericala? Amu fi espusi negresitu ca se invetiámu dogmele lui Calvin, ca odinora si inca in limb'a magiara. Guvernulu romanu in câtu privesce instructiunea clericala, elu póte pretinde organisarea acesteia dela sinodu, dar insusi nu e in dreptu se-o face.

Aceste sunt modestele reflexiuni principiali, cari ne am simtitu detori a le face relativu la organisarea invetiamentului clericalu in Romania. Sperámu ca ele vor fi primite de fratii nostri cu aceea bunavointia, cu care noi le-am scrisu.

Atentiunea in scóla.

In fie care omu observámu, ca esista ambitia si dorinti'a, ca ideile, ce le esprima prin cuvinte semeniloru se fie ascultate de acesti'a, se petrunde in inimile lor se faca acolo sensatiunea dorita. Candu vedemu, ca cunostintele nostre le asculta cu placere acei'a, catra cari le timu ne simtimu de regula bine, la din contra ne simtimu fórté reu, si ne necagimu.

Nimenea inse nu se necagesce mai multu in unu felu de casu, decâtu invetiatoriulu in scóla. Nu póte pentru densulu mai mare necazu, decâtu acel'a ce-lu simte atunci, candu vede, ca totu aceea ce vorbesce elu scolaru sei nu prinde intru nimicu din cauza ca le lipsa atentiunea cuvenita. S'ar paré dóra multor'a, ca a avea atentiunea in scóla este unu lucru fórté greu, pe care se nu fáce cu fáce, ca este in genere cunoscutu, ca prunculu din natura sa este fórté neastemperatu, si omulu chiar in etatea copilariei are lipsa de mai multa variatiune. Cu tóte acestea studiulu mai de aprópe natura pruncului vomu vedé, ca acolo invetiatoriulu posede unu bunu metodu si tactulu recalcu in pasirea lui cu scolarii, este fórté usioru a li-tien atentiunea, ba de multe ori nu dispunemu de timpu de ajude a puté satisfac pe deplinu tendintiei de a ne urma atentiunea lor.

Cáci ce este atentiunea? Nimicu alt'a decâtu simtirea aceea, in care ne indreptámu spiritulu nostru asupra obiectu, pre carele voimu a-lu cunosce. Este dreptu acésta stare nu se póte forciá in scolaru, ci ea trebuie provina curatu numai din placerea, ce trebuie se o simta scolariu in inmultirea cunoscintelor sale, din placerea o simte in ocupatiunea sa spirituala, din unu indemnu spre perfectionarea sa, din poft'a de a-si castigá câtu mai multu si mai multe cunoscintie. Cine a-studiatu-vieti'a pruncilor pututu observá, ca in fie care pruncu esista intr'unu gradu mare séu mai micu o curiositate, carea lu-indemna a cauti cunosca câtu mai multe lucruri. Chiar in acésta curiositate jace neastemperulu prunciloru, si cu câtu unu pruncu aréta mai neastemperatu, cu atátu dovedesce o mai multu vioitiune, si mai mare capacitate de desvoltare intelectuala.

Invetiatoriulu nu are necessitate se desvólte in scolaru placerea de a-si inmultí cunoscintele sale in sine, pentru ca „prunculu aduce cu sine pe lume tendinti'a dupa viziune si cultura“ (Dittes Unterrichtslehre §. 38); elu trebuie numai se sustiena acésta tendintia, si se o prindze prin form'a (metodulu) in carea preda scolariilor cele de invetiamentu prescrie in scóla. Candu vine prunculu in scóla, elu posedé degiá unu materialu de cunoscintie pre bas'a caruia este chiamatu invetiatoriulu a-lu desvólta mai departe. Daca scimu se legámu cunoscintele noastre voimu a i-le predá de cunoscintele, ce le posedé degiá, cediendu dela cunoscutu la necunoscutu, atunci scolarii trebuie se fie fara indoiéla atenti, pentru ca „totu ce desvólta in sufletulu omului masse apercepétorie, si le pune in actiune si desvoltare, si-afia chiar prin ajutoriulu acestorulu atentiunea acomodata“ (Volkman Lehrb. d. Psych. §. 10). Daca intrámu in o societate, in carea se vorbescu lu noué cu totul necunoscute: atunci in daru ne vomu a fi atenti la cele ce se petrecu, pentru ca espunemu ele in o forma cu totul neintielésa, in sufletulu nostru potu destéptá cunoscintele necesari prin cari se putemu prinde se putemu apercepe lucrurile cele noué, ce ni se infaciu. Candu vorbitoriulu inse incepe dela lucruri cunoscute, si felu pre inctulu ne conduce la cele necunoscute si cursulu lui provóca in noi si fara colucrarea nostra unu interesu facia de-aceea, ce ne istorisesce, astu interesu vine cu atátu mai mare, cu câtu posedemu mai multe cunoscintie din specialitatea de care este vorb'a. Cunoscentele nostre devinu in unu astfelu de casu totu atâtea

prin cari ne insusim cu usiurătate alte cunoștințe nouă. De aci vine, că după atențiunea, ce o observăm la omeni fața de cutare obiectu, putem conchide cu siguranță la inteligență și calificatiunea lor.

Când pedagogia modernă pretinde dela noi, ca se instruăm astfel pre școlari, ca intrinsu se se descepte totdeauna interesu fața de aceea ce voim se ajungem prin instrucțiune, atunci nu face altceva, decât ne amintescă acea impregiurare, pre carea de multe ori nu o considerăm din destul, de a ține totdeauna contu de cunoștințele elevului, și a edifică pre bas'a acestor'a mai departe. Purcediundu de aci putem defini atențiunea ca încordarea cunoștințelor ce le posedem pentru primirea, a perceperea cunoștințelor nouă, ce ni se infacisă. Cu câtu posedă cineva mai multe cunoștințe pe unulu său altu terenu de scientia, cu atât simte elu mai mare interesu atunci, cându i se prezintă vre unu lucru nou in respectivulu terenu, pentru că cunoștințele, ce le posedă degi, sunt totu atâtea puteri, prin cari primesc, și de cari lega in sufletulu seu impresiunile cele nouă.

Pana cându d. e. școlariulu nu are nici cea mai mica cunoștință de geometria, in daru i-vom vorbi de congruență a triunghiurilor, și in daru vomu pretinde dela elu se fie atentu prin ori ce felu de mediloce artificiali, pentru că lui i lipsesc in casulu acest'a cunoștințele necesari, puterile, prin cari ar puté primi impresiunile cele nouă. Numai acel'a este atentu, carele afla in sufletulu seu ceva afinu cu lucrurile, cari-i se prezintă spre percepțiune aparatelor sale sensuali. La din contra cunoștințele cele nouă, ce i-se predau cu scopu, ca se le primăscă, remanu pentru densulu aceea, ce este lumin'a pentru orbu.

Sustinerea atențiunei in elevi sta in strensa legatura cu disciplin'a in școlă. De aceea mediloculu celu mai usoru de a sci, dacă școlarii urmarescu său nu cu atențiune cele ce se petrecu in școlă este starea, in carea ii-vedem, că se afla. Dacă ii-vedem, că se misică, facu larma, se uita acum in o parte, acum in alt'a, atunci indată trebuie se privim, dacă form'a, in carea instruăm este său nu corespundetoria și acomodata cunoștințelor, respective puterilor elevilor; pentru că nu se pôte presupune, ca elevii se nu fie atenti atunci, cându instrucțiunea este acomodata puterilor lor. In unu astfelu de casu dara nu avem de a cauta indreptarea la elevi prin vorbire cu voce mai inaltă său prin baterea in mēsa, său prin pedepse și altele. Astfelu de mediloce au o valōre numai momentana. Prunculu se liniștește pentru unu momentu, dar după aceea începe de nou a se misică, pentru că natur'a sa lu-indemna la ocupatiune continua, și dacă nu si-află acēsta hrana sufletēscă in instrucțiune, ei o caută aiurea. Dacă voiesce invetiatoriulu se previna acestu reu, atunci se caute la sine și la metodu seu, și aici se facă indreptările de lipsa. Coregandu-se pre sine, se va convinge, că elu și metodu lui de multe ori sunt caus'a nelinișcei, ce o observa in școlari in decursulu propunerii sale.

Invetiatoriulu intru sustinerea atențiunei in școlari trebuie se fie atentu cu deosebire la două impregiurări, și anume: se nu ocupe pre școlari cu lucruri de totu cunoscute, ér lucrurile nouă, cu cari voiesce a-ii face cunoscute, se le aduca totdeauna in legatura cu obiectele acelea, despre cari școlarii au degi unele cunoștințe. Urmandu astfelu nu se va vedé nici odata necesitatu a-si luă refugiulu la felu de mediloce, prin cari se pōta ține pre școlari in atențiune. Acēsta va urmă de sine, pentru că in școlari pre calea acēst'a se produce unu viu interesu fața de invetiamentu, mare placere și atragere catra școlă, unu lucru, carele trebuie se i-jacă la inim'a fiecarui invetiatoriu mai cu sēma la noi, unde umblarea pruncilor la școlă intempina atâtea greutăți, in timpu ce ocuparea pruncilor in școlă cu lucruri de totu cunoscute, său érasu cu lucruri cu totul ne-cunoscute nu potu se descepte in ei nici unu felu de in-

teresu, ci ii-facu numai se se urēscă, și se-si ia refugiulu la alte ocupatiuni streine de școlă.

Dacă pe acestu momentu nu se pune destulu pondu in școlă, atunci elu instreineza pre pruncu de școlă, elu o uresce și fuge de ea. Ér reulu nu se marginesce numai aici, ci unu astfelu de individu este nenorocitu pentru tota vietii'a, pentru că deprindiundu-se omulu a nu fi atentu in școlă, acēsta deprindere se observēza in totu decursulu vietii sale. Precum éră cutare odinioară ca pruncu in școlă neatentu la cele ce se petrecu in giurulu lui acolo: tocma asia este elu neatentu fața de momentele favorabile, ce i-se prezintă in vietii, și astfelu le lasă se trēca pre langa densulu, fara se le bage in sēma, și fara se le exploateze in folosulu seu. Nicairi nu se recere apoi a pune mai mare pondu pre atențiune ca chiar in școlēle nōstre romanesce, dacă voim ca inca de aici se prevenim acelu reu, in urm'a caruia se vede trēb'a, că noi lasăm se trēca neexploatate și nefolosite multe momente favorabile ce ni le prezintă vietii'a, dacă streinii au venit se ne facă proverbulu: „dă-mi Dōmne mintea romanului cea de pre urma.“

Spiritulu de asociare la romani.

(Continuare).

Aplicandu cele dise in numerulu trecutu la vietii'a poporului romanu mai cu seama la poporulu din Ungari'a și Transilvani'a, ni se va paré, că intempinăm o mare contradicere. Aici vomu află pre de o parte o multime de necesități, ér pre de alt'a vomu intempină unu popor, carele sub presiunea sarcinelor, ce are a suportă in 'presentu, se pare, că pentru elu vietii'a nu posedă farmeculu acelu puternicu, carele se-i inspire curagiulu necesari spre delatarea pedecilor, ce intempina pe fie care di in desvoltarea sa. De ambe aceste rele poporulu romanu este de sigur mai multu său mai putienu consciu. Elu, cându s'a redeseptatu din „somnulu celu de mōrtē“, la carele lu-condemnasera inimicii lui seculari s'a vediatu incungiuratu de alte popōra, cari si-urmasera libere cursulu lor de desvoltare, pre cându elu trebuia se indure greutățile și suferințele celei mai aspre sclavii. Astfelu i se prezentara o multime de necesități, cari tōte reclamau cu intetire acoperire grabnică, dacă voiă, ca se-si sustiena esistență sa in mediloculu celorlalte popōre. Éră o chiamare grea acēst'a, dar aerulu libertății, ce suflă in giurulu lui lu-animă, și incuragiă, încātu credea, că pentru puterea și dorulu, ce nutrește după progresu nu este, nu pōte fi opu mare, pe carele — punendu-se la lucru cu trupu cu sufletu, se nu-lu pōta realiză.

Nu se pōte negă, că in period'a din urma poporulu romanu sub astfelu de auspiciu nu ar fi facutu progrese in multe directiuni; dar nici aceea nu se pōte dispută, că aceste progrese aru fi astadi multu mai insemnate, dacă in momente decidetōrie pentru starea și viitoriulu nostru aru fi esistatu mai multa armonia intre factorii angagiatu in opulu celu mare alu desvoltarei poporului. Dacă nu ne vomu lasă sedusi de cutare prejudetiu său cutare ilusiune, vomu vedé, că astadi lipsesc din mediloculu nostru stimulu acelu puternicu, carele se ne indemne a privi și tractă cauzele nōstre comune mai pe sus de tōte. In anulu acēst'a d. e. preotimea din dieces'a Aradului voidu a-si pune o mai puternică basa viitoriulu ei, și creă unu fondu propriu, darabia si-publică statutele, cându de odata se si tredi, că unu ore carele i-prevestește că acestu fondu inca va intempină sōrtea asociatiunei aradane. Astfelu de lucruri putem audī mai in ori ce întreprindere a nōstra. Ce insemnăza acēsta profetia? Nimicu alt'a, decâtu că nu avem nici cea mai mica încredere unulu in altulu.

Acestu simptomu greu ne spune, că in sinulu nostru farmeculu ce ne insociă in tōte directiunile și in tōte între-

prinderile noastre numai mai nainte cu vr'o câțiva ani, astăzi a disparut din noi, și s'a înlocuit cu o apatie universală.

Astfel nu se prezintă în viața poporului nostru de dincoace de Carpați o mulțime de necesități, o viață de astăzi pre mană fără de nici o plăcere, și fără farmecul, carele se ni o îndulcească, dar cu toate acestea medlocul cel mai eficient pentru curarea acestor rele, spiritul de asociere e foarte puțin dezvoltat în timp ce consecința naturală ar fi, ca tendința de întrunire și ajutoriu reciproc se fie la noi dezvoltată într-un grad mai însemnat ca ori unde altădată.

Stăndu lucrul astfel ne vom întreba de sigur de cauze, de izvorul acestei stări, carea nu ne mulțumesc pre nici unul din noi.

Primă cauză o vom afla de sigur în împregiurările vieții noastre trecute. Știm cu totii, că era un timp, în care țărânul român nu avea nici un moment tihnă. Viața și averea sa erau continuu expuse la tot felul de atacuri, acum din o parte acum din alta, era în stare de viață era călcată acum de unu acum de alți dusmani. Când avea vre un moment de pace, și intra cu unii sau cu alții în comunicațiune și comerț, de regulă se vedea înșelatu, era dreptate nu putea afla mai nicăieri.

Înșelatu de alții, numai avea apoi încredere nici în ai săi. Fiecare mică de vânt i-bagă în inimă un fior, și în fiecare om ce-lu întâlnea privea un inamic.

Schimbându-se această stare de lucruri și începând poporul nostru a respira mai liber încep pre ici pre colo a se consolida în grupe mai mici sau mai mari spre a ajunge cutare scop comun. La toate aceste grupe lipsa înse singur lucru, traseră până aici fie care pentru sine, și nu avuseră ocaziune a duce o viață comună, astfel erau deprinși a lucra și trăi numai ca indivizi, era nu și ca membri ai unui organism. Astfel nu ne puteam împacă nici de cât cu ideea de a lucra cu trupul cu sufletu pentru progresarea organismului, din carele făceam parte; ci totdeauna cautam mai înainte avantajele noastre individuale și numai în linia a două lucrăm câte ceva și pentru prosperarea întregului. Se pareă înse, că și acest lucru de a două mână era de multe ori înșelatu de intențiunea nu într-atât de a servi întregului, ci numai nouă ca indivizi. Acesta este firul cel negru, carele, cu durere marturisim, s'a arătat, și se arăta și astăzi ori de câte ori convenim doi sau trei la o altă, pentru ca se servim unu lucru comun. Acesta este vermele, carele rătăcește adesea în corpul nostru, carele a paralizat și chiar nimicite unele întreprinderi comune ale noastre, era pre cele ce sunt în viață nu le lăsa se prospereze cu repede necesară. Sub astfel de împregiurări nici un organism, nici o corporațiune de ale noastre n-au putut obține progrese mai însemnate, și n-au putut reversa asupra poporului fructele dorite și folosile așteptate.

Lumea aștepta, și cu dreptu cuventu, dela ori ce instituțiune sau întreprindere, pentru a carei susținere aduce sacrificii, folose corespunzătoare. Lipsindu aceste folose, dispare și plăcerea și voința de a sacrifica.

O privire fugitivă asupra vieții actuali a poporului nostru ne justifică această asertiune pre deplin. Dacă vom încerca a face astăzi vre o întreprindere comună, carea se aiba cel mai sublim scop, și din carea poporul se poată avea mai curând sau mai târziu cele mai însemnate folose, și sub astfel de împregiurări, sub un astfel de drapel vom invita poporul nostru se-si angajeze puterile sale în această întreprindere, ce vom întreprinde? De sigur un indiferentism foarte mare. În daru vei încerca a-i spune cu puterea cuventului unui Ioan Chrisostom poporului nostru, că cutare întreprindere, cutare instituțiune este de neapărată trebuință, este o condițiune indispensabilă pentru viața și existența noastră. Toate acestea vor afla

foarte slabu echo și foarte puțină intrare în inimile acelor care le adresăm. Oamenii nostri au avut până acum nenorocirea a auzi pre multe vorbe de lauda și a vedea puțină faptă. Ei odinioară, ba numai cu câțiva ani mai înainte nu erau așa de surdi la cuvintele predicatorilor și sacrificau bucurios, dar contribuțiile și sacrificiile lor au urmatu pre rar promisiunile cele multe și mari, ce făcuseră la începutul ataror întreprinderi.

Aici nu putem nici decât trece cu vederea acțiunile împregiurări, că mai înainte trăiam în multe privințe împregiurări mai favorabile. Poporul nostru nu era atât de lipsit și serăcit ca astăzi, dar ori cât de mare pondă am pune pre această împregiurare, ea totuși nu ne poate scuti din deplină nici procedurile noastre de mai înainte nici apatiea noastră din prezente. Este dreptu că poporul astăzi este foarte serăcit, dar, dacă elu ar fi convins că din acele întreprinderi și instituțiuni, a căror sursă a fost în mâinile noastre ar fi avut folosile așteptate atunci nu-i ar lipsi astăzi stimula și voința de sacrificiu pentru întreprinderile și instituțiile existente, și pentru altele multe, ce ar fi de lipsa a se infiența și pune în lucrare. Poporul tare bine simte, și se și exprimă la ocaziune că elu totu suportă dări preste dări, era lui nu-i mai dă mănă nimicu. „Hinc illae lacrimae.“ De aci provine, astăzi trăim cu totii retrași la vetrele noastre. Ne izolăm unu de altu, era de vre o acțiune comună, de vre o întreprindere comună, nu se mai ocupa nimenea, așa încă se pare, că pentru noi a mai rămasu numai unu „pium desiderium“ momentele acelea, în cari se ne vedem, grupându-ne unu în giurul altui, și dându-ne mână frăției spre a ajunge cutare scop comun.

Ei bine, dar dacă ne vom întreba de starea, în care ne aflăm ca se vedem, dacă ne convine sau nu această viață anormală, cu totii vom răspunde într-un glas, dela cel d'antăiu până la cel din urmă nici unu nu convine, nici unu nu se simte bine. Cu toate acestea nici unu din noi nu-i vine în minte, se pună mână, și se caute medlocul, prin cari am putea se esima din letargia, ce ne preocupă astăzi.

Multi susțin, că astăzi este chiar bine, fiindu timpu foarte furtinosu, se trăim în această retragere și tăcere, cându va trece furtună vom intra de nou în activitate, apoi considerandu serăcia, în carea trăiesc poporul nostru cu ale carui medloci numai am fi în stare a întreprinde câte ceva, diu orice acțiune este imposibilă. Aceste obiecțiuni potu se aiba multa rațiune între alte împregiurări, viața noastră actuală înse nici decât, dacă nu voim, mană poimane se ajungem momentulu, de carele Dumnezeu năvălu se ne ferăcă, în carele se avem totă voința și plăcerea de lucru, dar se nu mai găsim substratul, se nu avem poporul, cu carele și pentru carele se lucrăm, și se-lu aflăm într-o stare, în carea regenerarea lui se face multu mai grea și mai apăsătoare, decât cum este astăzi. Nu poate fi pentru noi o parere mai gresită, și mai dăunătoare, decât aceea, ca se stămu și se așteptăm totdeauna până cându se va schimbă vântulu, și se începem acțiunile noastre numai atunci, cându vântulu va sufla pentru noi mai favorabilu. Asia se pare multor, și este și mai comod, dar privind la cele, se se petrecu în corpul nostru, pre iute ne putem convinge, că elu este în foarte multe locuri, unde i s'ar putea ajuta foarte amenințat. Nu mergem departe, ci se remanem numai aici în Arad și se privim, în ce stare se afla poporul nostru, și era elu numai mai înainte cu câțiva ani, și se ne întrebăm ce sorte lu-ascăpta în cel mai apropiat viitoriu, dacă și mai continuă viața sa de astăzi. Se ne uităm apoi în partile dieceșei, și ce vom întreprinde? Vom vedea, că în toate partile dăm inderetru, ba am ajunsu, se fimu așa de neînțeleși și în afacerile noastre, frate cu frate limbă străină. Toate aceste rele s'ar putea delatură de

lorguru, daca noi aceia, caror'a ne place a dice, că stămu in
acuruntea poporului amu pune umeru la umeru, si lu-amu
ajută la ocaziune si cu medilócele permise.

Ori cătu de furtunosu ni se pare, si este timpul, daca
vomu privi starea lucrului fora preocupatiune, totusi vomu
afă destule căi si medilóce, prin cari se putemu lucră la
ce ridicarea poporului nostru din acésta stare grea, carea se
iare, că devine din di in di mai amara. Studiandu lucrulu
acu seriozitatea ce o recere, vomu afă, că daca ne iubimu
poporulu, caruia apartinemu, dispunemu de medilóce, prin
atări se ne putemu barem cătu de cătu asigură contra ra-
neloru, ce ni-le aru puté infige sageti inimice in corpulu
nostru.

Nu arare ori ne plangemu in convenirile nóstre, că
merge reu, ast'a nu este bine, ceealta este rea, dar
esultatulu este pré adesea, că ne despartimu mai totdeauna
tu ca mai nainte, adeca fara se fimu ispravitu ceva. Ba, ce
ste mai multu se pare, că convenirile nóstre de multe ori
ant numai unu foculariu de cërta si discordia intre fratii
e unu sange si de o religiune, in timpu ce, daca ar domni
intre noi mai multa armonia, ne amu puté convinge, că
identificandu cauzele nóstre personali cu caus'a comuna, cu
ta fortun'a si cu tóta presiunea timpului, totusi amu
uté aretá lumii, că scimu ajunge unele rezultate, cari cu
cātu ar fi mai mari, cu cătu sunt mai grele impregiurá-
le, in cari lucrămu la ajungerea loru. Acésta greutate inse-
ca si-gasesce mai curendu séu mai tardiu recompens'a me-
tata in s'ti m'a, ce o intempnămu in faci'a lumii, unu avan-
giu, ce decide astadi fórte multu asupra positiunei si viito-
ului oricarui poporu. (Va urmă).

Cuventare funebrala.

(la mórtea unei mame.)

*„De vei afă cuihu de pasere
se nu iei pre mum'a cu fii“.
(V. Moise XXII, 6.)*

Tr. A! Cerculu familiaru, este asemenea unui cuihu de
tinsere, in care mum'a si-cresce puisorii. Pana candu tat'a,
pulu familiei se lupta in campulu vietiei pentru agonisirea
loru trebuintóse familiei, pana atunci mum'a de a casa
nostru lucruri sante, bune si folositorie pregatesce fericirea
uncutiloru sei!

O! cine a vediutu, asemenea cercu familiaru, si pre
am'a veghiandu ca unu-angeru coboritu din ceriu preste
nu, pilasii sei, e cu nepotintia se nu fi remasu incantatu; si
asi cine a vediutu pre mum'a rapindu-se ca de unu uliu
pitoriu de man'a mortii neindurate, e cu neputintia se nu
strigatu cu durere: „Dó mne, se nu iei pre mum'a
nu, si fii“. (V. Moise.)

In sicriulu acest'a jacu osamintele unei mame ador-
aste atunci, candu iubirii sei simtiescu mai tare lips'a ei.
niti dar Tr. A! ca socotindu perderea loru, se li intiu-
mu mangaiere.

I.

„Tu cu durere vei nasce fii“. (I. Moise III,
1.) Din cuvintele aceste ne convingemu Tr. A! că Crea-
torulu de locu la inceputu a ordnatu pentru femeia o chia-
re grea. Asia este! — si aceea se incepe la patulu do-
loru unde femeia apare ca factorele celu mai puternicu
lume, candu adeca de multe ori dá viétia pentru viétia.....

Cine nu scie, că omulu candu se nasce pe lume e
si neputintiosu, de cătu ori ce fă-tura? Chiamarea unei
me se estinde dar pana in léganu, unde copilasiulu gin-
siu reclama multa grija, priveghiere si ostenéla.

Dar mai de insemnatate e chiamarea ei candu are se
rte grija nu numai de crescerea trupésca, ci si de cea
fetésca a copilului; căci ea lu-deda a vorbi; ea sternesce

virtute in inim'a lui nevinovata; ea lu-face sè se róga lui
Ddieu, cu unu cuventu ea implanta in trensulu simtiulu re-
ligiositătii si a moralitatii.

Precumu suge pamentulu caldur'a sórelui: asia suge
si prunculu natur'a mamei. De aci urmăza, că precum e
mam'a, asia voru fi si pruncii. Unu cuventu, o miscare séu
o fapta d'a ei mai multu intogmesce, de cătu ori ce inve-
tiatura, si din contra mai multu strica, de cătu ori ce
esemplu strainu.

De aci cu totu dreptulu potemu deduce, că precum
crescerea filoru: asia si viitoriulu omenimei este depusu in
man'a mameloru; căci mam'a cresce pre cetatianulu bunu, pre
crestinulu evlaviosu si pre barbatulu iubitoriu de patria si
natiune.

Si daca cu durere trebuie se esperiămu, că in dilele
nóstre se afă atătia teneri corupti, resfatati si desmerdati,
apoi de aci nu potemu deduce alt'a de cătu că nu tóte
câte suntu mame, si-implinescu chiamarea. Mam'a atunci
corespunde dar chiamarei sale, candu crescerea cea buna a
prunciloru o tiene mai pre sus de cătu tóte alte comóre.

Daca rol'a mamei este atātu de insemnata in sinulu
familiei sale, si mai alesu daca copilasii inca au lipsa de
paza si scutulu mamei loru, atunci Tr. A! cu adeveratu
multa cauza avemu d'a strigá langa patulu ei de agonía:
„Dó mne! se nu iei pre mum'a cu fii“.

II.

Dupa ce apretiiarămu in acestu chipu perderea unei
mame adeverate, ne mai remane se intrebamu: unde si in
cine vomu afă mangaiere? Cine va suplini perderea unei
mame adeverate? Nime! cu adeveratu nime! —

Sermanulu orfanu! ori in catrou si-arunca privirea, in
totu loculu se vede lipsitu de mama.

Ce dorere! Ce amaratiune!!

Eu totusi voiescu a aliná durerea si intristarea vóstra,
orfani de mama. „Pre carele iubesc Domnulu, lu-
cérta“, dice intieptulu Solomonu la III, 11., si apoi
Apostolulu: „De suferiti certare, Dumnedieu ve
tratéza ca pre nisce fii“. (Evr. XII, 7.) Asia este!
unde incéta ajutoriulu omenescu, acolo ajuta Dumnedieu.
„Eu voiu grigi de voi, eu voiu hrani, eu voiu
iubi“ dice Domnulu; ér intr'altu locu: „Lasa pre se-
racii tei, si eu voiu portá grige de ei“.

O! mangaiati-ve dar 'n Domnulu „pentru-că in
man'a lui este viétia si mórtea“, in man'a lui a
fostu sórtea mumei vóstre; elu i-a aprinsu faci'a vietiei,
elu i-a si stinsu; in man'a lui este dar si sórtea voastra!

Dreptu aceea nu desperati, intariti inimile vóstre! spe-
rati in Ddieu, căci éta ce dice psalmistulu Davidu: „Tóte
dela Tine (Dó mne) ascépta sele dai loru nu-
tretiu in timpu; dându-le Tu loru voru aduná.
deschiendu-Ti Tu man'a Ta tóte se voru um-
plé de bunatate“. (Ps. CIII, 27.)

Mangaiati-ve! si „cautati la paserile ceriu-
lui! că nici sémena, nici secera, neci aduna in
jitnitia: si Tatalu vostru celu din ceriu le
hranesce pre ele: au dóra voi nu sunteti mai
multu de cătu paserile?“ (Mat. VI. 26.)

Esemples invederate despre iubirea si ingrigirea parin-
tésca a lui Ddieu pentru cei orfani sant'a scriptura aduce
mai multe. Cine nu scie de sórtea lui Iosifu celu vendutu
de frati si crescutu in strainatate, in Egiptu? Cine nu scie
de Moisi, pre care l'a scosu fét'a Faraonului din riulu Ni-
lului, si l'a crescutu ca pre fiulu seu?! Cine nu scie de
profetulu Daniilu, pre care Ddieu l'a scapatu nevetamatu
din gur'a leiloru flamandi?!!

Intru adeveru! „elu.....scapa si mantue
sifacesemnesi minuni in ceriu si pe pamentu“
(Dom. VI, 27.); elu scutesce pre celu nescutitu; elu ajuta
pre celu lipsitu; radica pre celu cadutu; elu inaltia si

umilește; elu face seracu și inavutiesce; în man'a lui stă mórtea și viét'a omului, dice s. scriptura.

O! inima doioasă, ce ai perdutu dar în repostat'a: ori ca sociu pre socia, ori ca pruncu pre mama, ori ca frate si sora pre sora, ori ca nému pre nému, ori ca cunoscutu pre cunoscuta: deplange-ti perderea ta; inșă nu ca cei ce n'au credință; ci mai bine striga: „la ceriu mi-radiecu o chiulu inimei mele“... căci Ddiu, parintele tuturor, care reside în ceriu, te va mângăia. Aminu!

Iosifu Ardeleanu,
preotu.

Evenimente din biseric'a papala.

Cetimu în „Steu'a Romaniei“: Evenimentulu mai însemnatu în biseric'a papala este espulsiunea parintelui Curci din compani'a iesuitica. Cea d'ntai pricina de nemulțumire a Vaticanului contra acestui evlaviosu calugaru catolicu, se află într'o brosiura publicată în 1871. sub titlulu: *Dell'invasione degli stati della chiesa per le armi Piemontesi*, în care Curci constată imposibilitatea unei restauratii pontificale. Doi ani dupa acést'a, în prefati'a uneia din cele mai bune scrieri a sale asupra santelor Evangelii, eminentulu teologu nu incuviintia calea pe care apucase Vaticanulu în privinti'a chestiunei puterei temporale; elu declara că necesitatea absoluta a puterei temporale ne fiindu dovedita, eră oportunu de a se cercetă dacă n'ar fi tîmpu ca biseric'a se se învoiésca cu nou'a stare de lucruri hotarita de providentia. Restaurarea vechi stari de lucruri nu numai nu i se pare nerealisabila, dar elu încetăza chiar de a o crede de doritu. Emotiunea au fostu mare prin cercurile religioase candu s'au vedutu asemenea doctrine profesate de predicatorulu celu mai însemnatu, de scriitorulu celu mai distinsu alu bisericeii italiene actuale. Cu tóte că nici generalulu ordinii, nici congregatiunea Indicelui nu intervenira, scrierile parintelui Curci nu fura nici interdise, nici censurate.

Parintele Curci continua în conversatiuni particulare, si anume într'o convorbire cu fiulu ducelui Scotti, siefulu partidului clericalu din Milanu, de a esprimă aceleasi simțimente asupra chestiunei puterei temporale. Convinsu că doctrinele sale erau în armonie cu adeveratele interese ale santului scaunu, elu adresă Papei, în lun'a lui Iulie 1875., unu memoriu în care protestandu pentru supunerea sa, espunea santului Parinte chipulu seu de a întielege politic'a Bisericeii, si solicită cu respectu pe Piu IX. ca se vie la o impacare cu regatulu Italiei. Acestu memoriu au provocat la Vaticanu contra lui Curci o vie iritare care se traduse printro interdicere ce i-a facutu generalulu Iesuitiloru de a mai trată acést'a chestiune si chiar de a predică. Curci reclamă contra acestei mesuri si isbuti pe la inceputulu anului curentu se facea pace cu Vaticanulu, candu, nu se scie în urm'a carei indiscretiuni, o publicatie periodica, *Revista Europei*, capatà memoriulu seu si-lu dadu la lumina.

De buna séma, intransigentii acusara pe Curci că elu singuru si-a comunicatu lucrarea redactiunei „Revistei.“ Elu inșă dovedi că este cu totulu strainu de acést'a publicare facuta fara scirea lui. Dar dusmanii sei nu se descuragiara; ei hotarira pe Papa ca se pretinda de la dînsulu o retractare formală a opiniuniloru exprimate în memoriulu seu; Parintele Curci arată că nu atînsese nici o dogma si că se marginise numai a esprimă asupra unei chestiuni politice o opiniune individuală. Elu merse singuru la Rom'a spre a presentă unu contra-memoriu, în care declară că retractéza ori-ce scriere, ori-ce cuventu, ori ce actu care ar puté se fie interpretate ca nerespectuóse pentru Papa seu pentru santulu Scaunu. Vaticanulu respunse reclamandu o retractare formală si publica a opiniuniloru profesate asupra acestei chestiuni. Curci refusa acést'a, si atunci generalulu Iesuitiloru, Parintele Beck, i adresă o scrisóre prin care-lu informă că nu mai face parte din ordinulu *Soldazio*.

Acestu incidentu este relevatu de pres'a liberala noua proba despre absolut'a incompatibilitate a doctrin Vaticanului cu societatea moderna. „Doue spirite vigile“ dice *Diritto*, canoniculu Andisio si P. Curci, au voitu să conciliarea cu societatea moderna si Statulu italia terminii cei mai rezervati, cu celu mai mare respectu tinciosu pentru suveranulu Pontifice, cu cea mai mare libertate; Vaticanulu i-a sdrobotu pe amendoi. O alta cauză siune pe care o scóte *Diritto* din acestu incidentu este matórea: faptul singuru că P. Curci a pututu în curtea patru ani se-si desfasiura ideile sale, dovedesce că ideile au partisani si că dacă Papa actualu le respinge, tricu că o adesiune din parte-i „ar compromite infalibilitatea sa“, pentru acést'a inșă nu este mai putienu posibilu se intre în programulu urmasiului lui Piu IX. „Dar, a organulu stangei guvernamentale, numai unu micu se faca ideile P. Curci în curi'a romana si îndata am resarindu unu adevratu partidulu clericalu îndrasnetiu prindietoriu, militantu, cu ramificatiuni în lumea întreavendu de programu: Unu rege din grati'a lu Ddiu, gislatiune teocratica, unu Papa suveranu la Roma“.

Diverse.

— Dîu'a onomastica a maiestatii sale imperiale si reginei Elisabeta s'a serbatu luni în biseric'a drala de aici cu servitiulu divinu.

— Planu de învetiamentu pentru scótele poporului Ungari'a în sensulu art. de lege 38 din 1868. Precedat ordinatiunea ministrului r. u. de culte si instructiune publica dela 26. Augustu 1877. Nr. 21678, prin carea s'a publicat acestu planu. Tradusu de Basiliu Petri. — brosiurate. Pretiulu locu Sabiu 20 cr. exemplariulu, tricu pe posta sub legatóre crucisia 22 cr. Dela 10 exemplariulu unulu-rabatu. A se comandă dela traductoriulu în strad'a Cîsnadiei, Nr. 31.

— „Preparatiunea trupuriloru mortiloru pentru înmormentare. Studiu liturgicu. (?) Fragmentu din unu tratatu liturgicu mai lungu despre înmormentarea crestini ritulu orientalu. Scrisu de Justinu Popf. Retipariu. „Predicatoriulu Saténului Romanu“ Gherla. Impri diecesana. 1877. 35 pagine. Pretiulu ?

— (Transportu de prinsonieri turci. Cetă „Steu'a Romaniei“ din 6 Novembre: Astadi au serbat gar'a orasiului nostru (Iassi) doue transporturi de prinsonieri turci espeduiti de pe teatralu luptei din Bulgari'a. Pe transportu venitu demineti'a este de 1374 ómeni, cari pucinu la gara, au fostu apoi espedati înainte spre riele Rusiei, ceiu de alu doilea este de 1263 ómeni cari 80 ofitieri, urmandu si acestia a fi înaintati la destinatiunei lor.

— Judecata turcésca. „La Turquie“ organulu osu a guvernului otomanu, anuncia că la 1 Novembriu fostu adusi la Constantinopolu 150 bulgari, cari au prinsu în pasurile Balcaniloru cu armele în mani. I turcu „Baziret“ scrie referitoriu la acést'a, că avendu dere că legea le prescrie mórtea, se nu ii esileze, si spandiure în diferite cetati ale imperiului precum în Constantinopolu, Brusa, Smirna si în altele.

— „Nunciulu papalu aflatoriu în Lemberg se nîșă înduplecă pre metropolitulu de acolo, ca împreuna scopii sufragani, se lapede calendariulu Iulianu si se scia calendariulu Gregorianu. Densulu speréza că si isbuti cu acést'a în provinci'a gr. cat. a Lembergulu, usioru va reesi si cu celelalte siette episcopie gr. aflatóre în Ungaria (Alba Iulia, Fagarasiu, Oradea, Gherla, Lugosi, Muncaci, Crisiulu croat., Eperjesi) sta cestiune se aduse si înainte senatului imperiului

an. 1863 $\frac{3}{4}$, dar dede preste dificultati mari. Si astadi nu credem se se intemple altmintrea. (Pred. Sat. Rom).

+ **Vorbirea gen. Gurco.** Luandu comand'a peste trupele gardei, generalulu Gurco a tînutu catra oficeri urmatoarea vorbire: „Domniloru! Me adresezu catra d-vóstra si areme simtiu datoriu a ve spune că sunt soldatu si iubescu chemarea mea mai presusu de tóte. Am onórea neasteptata este a conduce in lupta gard'a, aceste trupe alese. Pentru curanu comandantu nu e alta fericire de cătu d'a putea conduce in lupta trupe, cari pasiescu cu credinti'a că trebuie se ingajinga. Gard'a, dupa compunerea si desvoltarea ei, se póte ibiliu ca cele d'inteu trupe din lume. Aduceti-ve aminte, domniloru că acum veti intrá in lupta, si nu numai Rusia, dar si tóta Europa ve privesce, căci de la purtarea vóstra in óterna isbuitura acestui resboiu. Lupt'a, dupa regulele artei militare, nu e altu-ceva de cătu-o manevra cu patrónu in implete; ve indemnua dar se pastrati tóta liniscea, ordinea in sangele rece. Nu uitati a spune soldatiloru vóstri că cea d'inteu, eu datorie a loru e d'a crutiá patrónu in lupta ca o buata de pane in bivacu. Aduceti-ve aminte că duceti in lupta e soldatulu rusu care n'a parasitu nici-o data pe oficerii sei.“ Itá si cuventulu adresatu catra soldati: „Copii! Nu uitati a sunteti gard'a Tiarului Rusiei si că ochii intregi crestinatati ant atintiti asupra-ve. Turcii impusca din departare si desu, nepaci asia e datin'a lor; voi impuscati rar, dupa cum v'a icăvetiatu. Candu veti veni la lupta, incalcati pe inamicu, pargeti-i liniile, căci atunci nu va putea se se opuna striatului vóstru de „ura!“ Sunteti din garda, mai bine ingrijeti, nutriti, armati si imbracati de catu cei-alti soldati; cum e timpul d'a arată că meritati.“

= **De pe campulu de resbelu.** Asupra situatiunei — la Plevna unu corespondinte oficeru scrie diariului „Resboiulu“: Plevna este incungiurata din tóte partile, asia esem unu paiu nu se mai póte strecurá. Cu tóte acestea de in totori-turei si cate unu bulgaru scapatu din Plevna, de ara că Osman pasia ar fi avendu scopulu d'a nu se predá, cătu in cea din urma estemitate. Provisie si munitie se ce că are inca pe 6 septemani, in care timpu crede că te va mai veni vre-unu Suleimann ca se-lu desconjore. totu ce ve potu spune este că Turcii sunt nisce eroi. Am diutu unulu cu patru glontie in elu, care totu se batea. poi armele lor sunt escelente; batu cu precisiune dela 500 pana la 1800 metri. Acum rusii sunt indárjiti, am diutu in 12 Octomvrie, la luarea Gorni-Dobnicului, 6 reu semente de infanterie din gard'a imperiala suindu-se de 4 pri la asaltu contra redutei sub foculu ingrozitoriu alu mi-a. Pliesseloru si salveloru de infanterie. Dóue óre a duratu caript'a la baionata. Erá ingrozitoriu si se cutremurá carnea pre ndu vedeai căte unu siru de grenadiri rusi trantiti la pómmentu de obuse si srapnele, pe candu altii corpu la corpu i la loviau cu baionet'a si se muscau cu dintii. — Tarulu lui Ismailu pasia, compusu numai de 800 arabi luptatu doua óre la baioneta cu 2000 infanteristi anulu ei. Contra acestoru arabi s'au aruncatu in mai mulri au renduri de a-ii goní si unu regimentu de rosiori. ni. yviau cu sabiile in capu de sárea crerii arabului. endu abii in sa, de si aveau căte unu glontiu totu nu se lasau. ze, ei unulu n'au mai remasu, dar au peritu vitejesce.“ Din n in aa insemnamu éra si o invingere stralucita a armeloru istine. Restulu ostirei lui Muctar pasia a suferitu o noua astrofa la Cars. Dupa o lupta ce a tînutu dela 8 óre e nise a pana la 8 demineti'a Carsulu a fostu luat cu asaltu. In na ésta lupta au cadutu 8000 de turci morti si raviti, 16,000 si se li turci prinsonieri, 350 de tunuri, si o cantitate insemnata cá d munitie au ajunsu in manile rusiloru. — O stralucita gulu, ingere a repurtatu asupra turciloru pe campulu de resr. elu in Bulgaria, armat'a romana. In 20 Novembre st. n. bradepa o lupta sangerósa de mai multe dile, trupele de sub rjest mand'a colonelului Slanicénu a ocupatu Rahova, orasiu aparatu intre Vidinu si Plevna. In timpu candu colon. Sla-

nicénu dá asaltu asupra Rahovei, o trupa de ostasi romani a trecut Dunarea pe la Bechetu in Bulgaria. Din trupele romane apoi o parte a intratu in Rahova, éra alta parte a continuatu gonirea turciloru spre Vidinu. Bateriele romane din Calafatu a aprinsu Cibri-Palanca si a cufundatu unu monitoru turcescu. Astfelu comunicati'a Turciloru dintre Vidinu si Dunarea de josu e rupta cu deseversire.

* * **Pedéps'a pentru adulteriu la Indiani.** Indianii au o maniera de-a pedepsi adulterulu, care de siguru nu va fi de gustulu Europeaniloru. — O juna Indiana din Reno, mai civilisata de cătu concetatiunile ei, parasise pe barbatulu seu, numitu Sam, pentru a traf in concubinagiu cu unu altulu, numitu Jim, de care érá nebuna de amoru. La aflarea acestui adulteriu, veri-o cincideci de Indiani, intre cari erau si Squwe (femeile indianiloru) se dusera nóptea la domiciliulu sociei culpabile, o rapira si o dusera in tacere pana la Washoe-Lake, unde erau siguri de a nu atrage atentiu-ne figuriloru palide. Ajunsi in acelu locu, Indianii inaltiara unu stalpu pe care érá legata victim'a; apoi dupa ce adunara in jurulu ei o gramada de burueni, le dadura focu, si incepura a dantiá in juru scotiendu urlete selbatice, pentru a innadusi tipetele victimei. Lucru ciudatu! Indianulu Jim, pentru care nenorocit'a si-espusesé viéti'a, asistá nepasatoriu la acésta scena. Candu corpulu victimei a fostu prefacutu in cenusia, Sam barbatulu ofensatu se declara satisfacutu si Indianii se indepartara.

Concursu.

1—3.

Nepresentanduse recurrenti in 4 octobre a. c. pentru ocuparea parochiei din comuna *Chechesiu* se deschide concursu adóua óra pana la **4. Decembre a. c.** in carea di se va tîné si alegerea.

Emolumintele sunt: birulu dela 110 case căte una mesura cucuruzu, 1 sesiune pamentu de aratu si fenatiu, si stol'a indatinata.

Doritorii de a ocupá parochi'a sunt avisati a se presentá in vreo duminica nainte de alegere, spre a-si aretá desteritatea in captari si tipicu.

Recursurile adresate catra comuna sunt a se asterne Redis. d. protopresbiteru la Lipov'a.

Chechesiu, 6 novembre 1877.

Comitetulu parochialu.

In sciirea mea Ioanu Tiaranu, protop.

3—3.

Concursu se deschide pe statiunea invetiatoréscă din *Valcaniu* cottulu Torontalu, inspectoratulu B-Comlosiului, pana la **21 Noembre a. c. vechiu**, in care diua va fi si z'egerae. Emolumintele sunt: 120 fl v. a. bani gata, 40 meti gráu, 2 orgii de lemne, 8 orgii de paie din care este a se incaldí si scol'a, 50 fonti sarie, 25 fonti de lumina si 2 jugere pamentu aratoriu estravilanu in canepiste, cuartiru liberu si gradina de legumi.

Doritorii de a recurge la acést'a statiune invetiatoréscă au se-si instruedie recursurile conformu statutulu organicu adresande comitetulu parochialu din *Valcaniu* si trimitiende inspectorulu scolaru *Vincentiu Sierbanu* in Banat-Komlós pana la diu'a de alegere.

Recurrentii au se se presente in persóna in veri o dómineca séu serbatore pana la diu'a de alegere spre a-si arată desteritatea in cantari si tipicu.

Valcaniu, 16 Octobre 1877,

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: *V. Sierbanu*, protop.

3—3.

Deoarece recurentul si alesul preotului a repasit a cuprinde parochia din *Hidisielul* de susu, protopresbiteratul Oradiei-mari, in urmare ordinatiunii Venerabilului Consistoriu eparch. gr. or. oradanu se eschie concursu de nou pentru acést'a parochia, emolumintele sunt: 26 jugere de pamentu clas'a II., dela 140 case un'a vica de cucurudiu dela tota cas'a, stólele indatinate si cuartiru liberu.

Doritorii de a recurge la acést'a parochia vacanta, voru avé a-si trimite recursulu intitulatu Comiteturui parochialu deadreptulu la subscrisulu in Oradea-mare, pana in

20 Noembre

2 Decembre a. c. candu va fi si alegerea.

Datu in Oradea-mare, 25 Octobre 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Simeonu Bica**, protopresbiterulu Oradiei-mari.

3—3.

Prin decisulu consistorialu dtto 26 Septembre a. c. Nr. 728. Pl. langa parochulu din *Tula*, protopresbiteratul Oradiei-mari, incuviintindu-se aplicarea unui capelanu, in contielegere cu parochulu Moise Porumbu si comitetulu parochialu pentru deplinirea acestui'a postu se eschie concursu pelanga urmatoriile emoluminte: 1 Din birulu preotiescu a trei'a parte, care face 114 vici de cucurudiu adeca: Un'a suta patrusprediece vici cucurudiu, pretiuitu vic'a 1 fl. face de totu 114 fl. 2. Din stólele preotiesci a trei'a parte care face calculu de medilocu 85 fl. 3. Din pamentulu parochialu a trei'a parte 12 holde catastrale, estimatu venitu curatu 80 fl. Era din venitulul fenuului in acestu pamentu fara spesele stransului 6 capite estimatu 60 fl. 4. Venitulul din s. biserica a trei'a parte care nu se póte estimá. 5. Locuinti'a libera, despre sarea se va ingrigi comunitatea bisericesca.

Concurentii suntu avisati a produce testimoniu din ele-rica si de VIII-clase gimnasiali, testimoniu de cualificatiune clas'a I-a. La recursulu cu aceste instruat se se adnesdie si testimoniu despre portarea morala, si asia recursulu va avea alu substerne deadreptulu (intitulatu comitetulu parochialu) Protopresbiterulu Oradiei-mari **Simeonu Bica** in Oradea-mare, pana in

21 Noemvre

3 Decembre

a. c. candu va fi si alegerea.

Datu in Oradea-mare 25. Octobre 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Simeonu Bica**, protopresbiter Oradiei-mari.

3—3.

1. Pentru ocuparea parochiei si a statiunei invetiatoresci din *Iarcosiu* prin acést'a se eschie concursu cu terminu pana la **13 Noembre** a. c. — veniturile acestoru posturi imbinate sunt: a) $\frac{1}{2}$ sesiune pamentu, b) biru câte o mesúra cucurudiu si stólele indatinate dela 50 case. c) 63 fl salariu anuale, d) 8 sinice bucate, e) lemne indestulate de incalditu si f) cortelu liberu cu gradina.

2. La *Camna* pentru deplinirea parochiei asisderea se deschide concursu pana la **14 Noembre** a. c. venitele parochiei sunt $\frac{1}{2}$ de sesiune pamentu, biru si stólele dela 80 case si cortelu liberu cu gradina.

3. Pentru ocuparea parochiei din *Paiusieni* se eschie concursu pana la **16 Noembre** a. c. venitele parochiei sunt $\frac{1}{4}$ sesiune pamentu, o gradina, biru si stólele dela 120 case si deca eventualminte s'ar esoperá — precum se crede imbinarea parochiei cu statiunea invetiatorésca — asijderea vacante, — catra aceste venite se vor mai adauge: 100 fl. salariu anuale, 13 cubule bucate, 8 orgii de lemne, cuartiru liberu si bunu dimpreuna cu o gradina de legumi.

Recurintii sunt poftiti sub durat'a concursu substerne recursele lor — protopresbiterulu substerne Buteni (Butyin, com. Aradu), la 26 Oct. 1877.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu **Constantinu Gurbanu**, protopresbiterulu

Concursu se eschie de nou pentru ocuparea parochiei cantate din comun'a *Surdaculu-micu* protopopiatulu Fa-pana in *siese septemani dela 1-a publicare*. — Emolumintele sunt una sesiune parochiala de 32 jugere, stóla dela 125 case au in natura séu 1 fl. v. a. de casa.

Doritorii de a ocupá acést'a parochie, au a-si recursele lor — instruate in sensulu stat. organi adreseate comitetulu paroch. catra Rev. D. protopop nasu Ioanovicu in Fagetu. Surducu in 26 Octob. 1877.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu protopp.

Pentru deplinirea definitiva a statiunii invetiatoresci protopresbiteratul Halmagiului se eschie concursu terminulu de alegere **14 Noemvre st. v. a. n. c.**

Emolumintele anuali: 300 fl. v. a. 5 orgii de legumi lungi din care va fi a se incaldí si scola, cuartiru li gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati recursele provideute cu documintele necesarie avisate comitetulu parochialu pana in 13 Noemvre s. t. a. c. a le trimite semnlatulu inspectoru scolaru in Halmagiu.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu **Ioanu Groza**, protopresbit. si inspector

Pentru deplinirea parochiei vacante *Stela* din protopresbiteratul Halmagiului se publica concursu.

Emoluminte anuali: 25 litre cucurudiu sfarmat fiescecare numeru de-casa si stólele indatinate. Nu caselor 66.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia sunt avisati recursele provideute cu tote documintele necesarie comitetulu parochiale, pana in **15 Noemvre st. v. a. n. c.** care di se va tiené si alegerea, a le trimite subscrisulu protopresbiteru in Halmagiu.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu **Ioanu Groza**, proto.

Pentru deplinirea parochiei devenite vacanta protopopiatulu Vasiliu Tiaposiu din *Sacodoru*, in protopresbiteratul Chisineului se eschie concursu cu terminulu de alegere pre **21 Noemvre st. v. a. c.** adeca in diu'a de 15 in st. biserica.

Emolumintele: un'a sesiune de pamentu, dela casa cu pamentu cate o vica de grâu, si un'a cubule era cei cu casa fara pamentu, una vica de grâu, pre stólele indatinate dela servitiurile preotiesci.

Dela recurenti se poftesce absolvirea aloru 8-clas nasiale si maturitate, essamenu de cualificatiune pentru rochiele de frunte, si de a se presentá in vreo duminica serbatóre in st. biserica spre a-si aretá desteritati logii absoluti in cantare si tipicu, era preotii in st. biserica. Recursele sunt de a se trimite pana in 14 noemvre Domnu protopresbiteru tractualu Petru Chirilescu in ház (Kétegyház) Comitatu Bichisului.

Este de a se observá cá la aceasi parochia unu capelanu carele la casu de nu aru fi alesu si trimis pana la espirea aloru trei ani dela mórtea parochiei folosí jumetate din tote beneficiile parochiale.

Socodoru la 20 octobere 1877. v.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine **Petru Chirilescu**, protopresbiterulu

Redactoriu respundietoriu: **Vincentiu Mangra**